

Τό ἐν τῇ νήσῳ Χίῳ θαῦμα ὑπό τῆς
Ἀγίας Ὁσιομάρτυρος Παρασκευῆς τήν
Ι4ην Ὀκτωβρίου Ι442.

Ἰωάννου Μ. Ἀνδρεάδου,
ἀρχιμανδρίτου: Ἱστορία
τῆς ἐν Χίῳ Ὀρθοδόξου
Ἐκκλησίας, Ἀθήναι
1940, μέρος Α' σ.69-72

Κατά τήν θέσιν "Παλαιόλαστον" τῆς νήσου Χίου ὑπάρχει μέχρι
σήμερον ἐκ παλαιωτάτων χρόνων μικρός ναός, ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἀγίας
Ὁσιομάρτυρος Παρασκευῆς, τῆς ἐορταζομένης τήν 26ην Ἰουλίου,
ἐν τίνι κώμῃ τῆς Ρώμης γεννηθεῖσης ἐκ γονέων εὐσεβῶν Ἀγάθωνος
καί Πολιτείας μαρτυροῦσας ἐπί τῆς βασιλείας Ἀντωνίου, τοῦ Εὐ-
σεβοῦς ἐπικαλουμένου, τῷ Ι40 μ.Χ. Ὁ ναός οὗτος πυρποληθεὶς κατά
τὸν προμερὰν ἐπανάστασιν τοῦ 1822 ὑπὸ τῶν Τούρκων, ὡς τὰ ἐκ τῆς
πυρακαΐδας λείψανα ἐπὶ τῶν σωζομένων τοίχων αὐτοῦ ἐμαρτύρουν, ἀνω-
κοδομήθη ἐπ' ἐσχάτων τῶ 1914 ἐπὶ Μητροπολίτου Χίου Ἱερωνύμου,
φροντίδι καί ἐπιστάσει καὶ ἐξόδων εὐσεβῶν τινων χριστιανῶν
συντηξάντων Ἀδελφότητος πρὸς συντήρησιν καί καλλιέργειαν αὐτοῦ,
ἐγκαινιασθεὶς δὲ λειτούργηται ἅπασι τῆς ἐβδομάδος.

Ἐν τῷ ναῷ τούτῳ, ὡς ἀναφέρει ἡ παράδοσις, τῷ Ι442, Ὀκτωβρίου
Ι4 ἐσ.έρας, ἐγένετο τό ἀκόλουθον θαῦμα, ὑπό τῆς ρηθείσης Ἀγίας
καί οὐχί, ὡς οἱ διάφοροι ἐκδότης τοῦ Νέου Λειμωναρίου ἐσφαλμένως
ἀναφέρουσιν, ὅτι δῆθεν τοῦτο ἐπετελέσθη ὑπό τῆς ἐτέρας συνωνύμου
αὐτῇ Ὁσίας Παρασκευῆς τῆς ἐξ Ἐπιστῶν τῆς Θράκης ὀρμημένης,
ἐνθα ἐζη^{αῖμα} βίον ἀσκητικώτατον κατὰ τὸν ΙΖ' ἢ ΙΗ' αἰῶνα, ὅτε καί
ἱεδήμησε εἰς Κύριον. Τό ἱερόν^{ρίχτι τῆς οἰκίας} αὐτῆς λείψανον σώζεται (εἰς τὸ
Ἱάσιον τῆς Μολδαβίας ἐν Ρουμανίᾳ, δωρηθέν τῷ 1789 ὑπό τοῦ Πα-
τριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Μεσφοῦτου τοῦ Ζ' (1789-94) εἰς τον
τότε ἡγεμόνα τῆς Μολδαβίας, καί τιμᾶται μενάλως παρὰ τοῖς Ρουμά-
νοις.

Ὅτι δὲ οἱ διάφοροι ἐκδότης τοῦ Νέου Λειμωναρίου ἀβασανίστως
πῶς ἔγραψον, ἀντιγράφοντες ἀλλήλους, ἀπόδειξις σαφής εἶναι, ὅτι
ἡ μὲν Ἀγία Ὁσιομάρτυς Παρασκευή, ἡ ἐκ Ρώμης, ἤκτισεν, ὡς εἴπο-

μεν, τό Ι40 μ.Χ., ἡ δὲ ἐξ Ἐπιβατῶν τῆς Θράκης συνώνυμός κατά τάς ἀρχάς τοῦ ΙΖ΄ ἢ ΙΗ΄ αἰῶνος, ὅτε τό περί οὗ πρόκειται θαῦμα εἶχεν ἤδη γίνει.

Κατ' ἄλλην δέ παράδοσιν τό περί οὗ ὁ λόγος θαῦμα συνέβη οὐχί ἐν τῷ ἐν Παλαιοκάστρῳ ναῷ, ἀλλ' εἰς τόν ἄλλοτε παρά τήν παραλίαν τοῦ Κάτω Αἰγιαλοῦ ὑπάρχοντα ἕτερον ναόν τῆς Ἀγίας Ὑσιομάρτυ-

*ρ τῶν ἀρχαίων
θαυμάτων τοῦ
ὡπείων τοῦ
ναοῦ κατὰ
τὴν παλαιότητα
εἰς νῦν.*

ρος Παρασκευῆς, παρά τήν οἰκίαν τοῦ Μιλτιάδου Ν. Τζούρου, καί στήσαντος ἐν αὐτῷ λυχνοστάσιον εἰς μαρτύριον ὑπάρξεως αὐτόθι ἄλλοτε ναοῦ. Ἀλλ' ὅτι ὁ περί οὗ ὁ λόγος ναός ἔκειτο παρά τήν παραλίαν τῆς θαλάσσης, ἀλλ' ἀκαθόριστος μέχρι σήμερον ἀκριβῶς ὁ τόπος ὅπου ἔκειτο, ἀποδεικνύεται καί ἐκ τῆς φράσεως τῆς ἐν τῷ Νέῳ Λειωνναρίῳ ἀναφερομένης, ὅτι τήν ἐπομένην τοῦ θαύματος κατά τήν ἀκολουθίαν τοῦ ὄρθρου προσῆλθον οἱ Χῆοι ἐκ τοῦ κάτω μέρους τῆς πόλεως" (1) εἰς αὐτόν, διότι ἄλλως οὐκ ἔστι δυνατόν ὡς ἐκ τῆς νενομένης πλημμύρας νά μετέβαινον οἱ Χῆοι οὗτοι εἰς τόν ἐν Παλαιοκάστρῳ ναόν, ὅστις εὗρίσκεται μακρὰν τῆς πόλεως καί ἐπὶ ὑψηλοῦ μέρους. Ὁ Κωνστ. Σγουρὸς (2) ἀναφέρει ὅτι, μετὰ τό τελεσθέν θαῦμα τῆς Ἀγίας Παρασκευῆς τήν 14ην Ὀκτωβρίου 1442, οἱ Χῆοι εὐγνωμονοῦντες ἔκτισαν νέον ναόν αὐτῆς κάτω εἰς τό χεῖλος τῆς θαλάσσης, ἀκμάζοντα κατ' ὅλην τήν γενονακρατίαν, καί μόνον " ἄφοῦ ὁ τόπος ἐπέρασεν εἰς ἄλλην ἐξουσίαν ἐμετερλήθη... καί ὁ θεῖος ναός ἐκεῖνος εἰς... βέβηλον ἐργαστήριον, καθὼς φαίνεται τήν σήμερον... εἰς ἐκείνους ὅπου τόν ἡξεύρου", κατά τήν ἀφήγησιν τοῦ βιογράφου τῆς Ὑσίας (3).

Ὁ αὐτὸς ἀναφέρει ἐπίσης ὅτι ὁ ναός αὐτός εἶναι εἴτε ἐντός τοῦ χώρου

1 Ἀραγασιάδου Βασ. Νέον Λειωννάριον. Ἐν Χίῳ, 1913, σ. 101. Μιχαήλου Ἀμβροσίου. Νέον Χισκόν Λειωννάριον. Ἐν Ἀθήναις, 1930, σ. 44-51.

2 Σγουροῦ Κ. Ἱστορία τῆς νήσου Χίου. Ἀθήνησιν, 1937. Τυπογραφεῖον "Περσός" σ. 243.

3 Νέον Λειωννάριον. Ἐκδόσεις Ἀθηνῶν, σ. 355.

ἔνθα εἶναι ἐκτισμένη ἡ ἀντικρύ τοῦ γραφείου τῶν φάρων οἰκία τοῦ ἐπιμελητοῦ τῆς Βιβλιοθήκης Κοραῆ Μιχαήλ Κουφαπαντελῆ, τὴν σήμερον δὲ ἰδιοκτησίᾳ τοῦ Λουκῆ Φαφαλιῶ, εἴτε παραπλεύρως αὐτῆς ἐντός τοῦ βουρίου τουρκικοῦ νεκροταφείου, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν παλαιάν ῥύραν, τὴν μέχρι τοῦ 1881 σφρομένην, ὑπῆρχεν ἐπίτηδες τετράγωνος ὁπὴ μετὰ κινθήλας, τὴν ὁποίαν ἐφρόντιζον μέχρις ἐσχότων τῶν ἡμερῶν νὰ ἀνάπτωσιν οἱ παροικοῦντες Ὀρθόδοξοι. Ἐλέγετο δὲ ὑπὸ τῶν πάππων, ὅτι ἀκριβῶς ὅπου σήμερον εἶναι τὸ γραφεῖον τῶν φάρων καὶ ἡ οἰκία τῆς οἰκογενείας Στεφάνου Καλλιορῆ ἐσάνη ἡ Καλογραῖα σαρώ- νοισα τὴν θάλασσαν.

Ὁ ἕτερος τῶν ναῶν, ὁ καὶ ὑψηλότερον καίμενος, εἰς ὃν ἔφρασεν ἡ ἐκμανεῖσα τότε θάλασσα, εἶναι ὁ τοῦ Χριστοῦ, ὁ δὲ νομιζόμενος ναὸς τῆς Ὑσίας Παρασκευῆς εἰς τὴν ὁδὸν Μητροπόλεως, ὅπου ἡ οἰκία Μιλτιάδου Τζιμήρου, ἡτὸς οὗτος δεχαριτωμένης.

Ὡς ἀνφέρεται, καὶ ὅν, ἐν τῷ Νέῳ Λειμωνάρει, (I), τὴν 14ην Ὀκτωβρίου 1442 ἐσπῆρας ἀνέστη ἐν Χίῳ τοιαύτη μεγάλη καταιγίς, ὥστε ἐπὶ πολλάς ὥρας ἔβρεχεν σκαταπαύστως. Κατ' αὐτὴν μετέβη ὁ τότε ἡμέριος καὶ ῥηθένιος ναὸς Ἀμβρόσιος, ἵνα εἰσέλθῃ τὴν ἀκολου- ρίαν τοῦ Ἐσπέρειο. Οὗτος ἀποκλεισθεὶς ἔνεκε τῆς πολυώρου βροχῆς καὶ τρικυμίας παρέμεινεν ἐν τῷ ναῷ προσευχόμενος καὶ παρακαλῶν τὸν λαόν καὶ τὴν Ἀγίαν, ἵνα εὐσπλαγχνισθῇ τὸν λαόν τῆς νήσου καὶ τοῦτο διότι, βλέπων τὰ γινόμενα, προεμάντευσεν ὅτι μεγάλη καὶ καταστροφή θά προέκυπτεν ἐν αὐτῇ. Κατόπιν λοιπὸν πολυώρου προσευ- χῆς κεκοποιαῶς οὗτος ἐκίθηεν νὰ ἀναπαυθῇ, ἀλλὰ κατελήφθη ὑπὸ ὕπνου καὶ μετ' ὀλίγην ὥραν εἶδεν ἐν ὀνείρῳ, ὅτι ἤνοιξεν ἡ στέγη τοῦ ναοῦ καὶ ἐκαίνετο μὲν ὁ οὐρανός, ἐντός δὲ σπεινοτάτου συννέ- φου εἶδε μίαν σεμνοτάτην γυναῖκα, ἡ ὁποία εἶχεν ὑψωμένας τὰς χεῖ- ρας, ὥσεί νὰ προσήχητο, καὶ τῷ ἐφώναζεν: "Ἀμβρόσιε μή φοβοῦ

I Ἀθανασιάδου Βασιλ. Νέον Λειμωνάριον. Ἐν Χίῳ, 1913, σ. 100-101
Μιχαήλου Ἀμβροσίου. Νέον Χρῆστικόν Χιακόν Λειμωνάριον. Ἐν Ἀθή- ναις, 1930, σ. 44-51

ἐγὼ εἶμαι ἡ Ὀσιομάρτυς Παρασκευὴ καὶ σέ βεβαιῶ ὅτι ἐσώθη ἡ πατρίς σου". Ὁ ἱερεὺς Ἀμβρόσιος ἐγερθεὶς μετὰ φόβου εἶδεν ὅτι ἡ βροχὴ ἐκόπασεν, ὥς καὶ ἡ τρικυμία, καὶ ἤρχισε μετὰ μεγέλης του χαρᾶς νὰ ψάλλῃ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ὁρθρου. Εἰς ταύτην προσῆλθον ἱκανοί, ἐξ εὐλαβείας βεβαίως, ἐκ τοῦ κάτω μέρους τῆς πόλεως, οἵτινες ἅμα ἤκουσαν τὸ θαῦμα ^{ὑπὸ} τοῦ Ἀμβροσίου προέβησαν εἰς λιτανείαν, εὐχαριστοῦντες καὶ δοξολογοῦντες τὸν Θεόν. Καί, ὡς τοῦ θαύματος, ἡ πλημμυροῦσα τὴν πόλιν τῆς Χίου θάλασσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω ἀποτόμως, ἡ δὲ νῆσος ἐσώθη ἐκ βεβαιωτάτου κινδύνου.

Ἐκτοτε, εἰς ἀνάμνησιν τοῦ γεγονένου τούτου θαύματος, καθιερώθη νὰ τελεῖται κατὰ τὴν 14ην Ὀκτωβρίου λειτουργία, καθ' ἣν ψάλλεται ἡ ἐπὶ τούτῳ συνταχθεῖσα ἐκ τῆς ἀκολουθίας ὑπὸ Ἀθανασίου τοῦ παρίου καὶ ἐν τῷ Νέῳ Λειτουργίῳ ἐνδεδιοικουμένη.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ